

gógusi magatartást javasol, s a hozzá segítő módszerek gazdag tárházát adja közre, amely valamennyi önmagát megújítani akaró pedagógus számára hasznos lehet. Rogersnek a 40-es években kidolgozott ún. kliensközpontú pszichoterápiája adta tapasztalatoktól sikerült eljutnia a tanítás személyközpontú megközelítéséhez. Mindenekelőtt a tanári személyiség átalakítását kezdeményezi, a tanár vegye le a tanári maszkot magáról, legyen önmaga, legyen a lehető legőszintébb a tanítványaival kialakuló interakciókban. Rogers megmutatja azokat az utakat-módokat, ahogyan a felnőtt ember, a tanár eljuthat önmagához, ahogyan megtalálhatja szerepeinek levedlésével önazonosságát, valódivá válhat. A tanár attitűdjében ehhez a hitelességhez társítja mint fontos követelményt, a diákjaival való kapcsolatát ne a birtokló gondoskodás jellemezze, a diákot különálló emberként fogadja el, meglévő értékeihez bizalommal, hittel forduljon oda. Elengedhetetlen tartozékának tartja a tanári személyiségben az empátiára való képességet. A tanulási folyamatban — javasolja — ne a tanár, az előadó személye álljon a középpontban, hanem a neveltje. Nem is tartja ebben az esetben a tanár elnevezést a legmegfelelőbbnek, így

fogalmaz: „katalizátorok ők, facilitátorok, akik szabadságot, életet és lehetőséget adnak a diáknak a tanulásra.”

Rogers mellett, hogy megrajzol egy szükséges tanármodellt, hasznos tanácsokkal szolgál ahhoz is, hogyan lehet kialakítani a gyerekeknek az önmagukra támaszkodó tanulás feltételeit, hogyan lehet szabadságot adni a diákoknak. Mindenekelőtt a tanárnak afelől kell tájékozódnia, mik azok a problémák, amelyek fontosak az adott tárggyal kapcsolatban. Esetleg teremteni kell olyan helyzeteket, amelyekben konfrontálódhatnak a tanulók, s az így adódó kérdések valós problémájukká válhatnak. Gondoskodni kell ezek után megfelelő forrásokról a kísérletező jellegű tanuláshoz. Rogers mint átmeneti formát javasolja: a tanár ún. szerződésben állapodjon meg tanítványaival a követelményekkel, az értékeléssel kapcsolatban, de úgy, hogy a diák is részt vehessen az értékelésben. „A szerződések arra is jók — mondja Rogers —, hogy motivációt keltsenek különböző tevékenységekre, és megerősítést nyújtanak a kognitív teljesítmények elérése után.”

Dobozi Eszter

KÉT TOLLRAJZ

„Melyik pályázatból mennyi pénzt lehet facsarni” Kaposi László az ODE elnöke mondja

Óvakodj azoktól, akiknek nincs humoruk — nem tudom, olvastam-e vagy hallottam eme bölcsességet, mindazonáltal megjegyeztem, mert magam is ekként vélekedtem, igaz a mondás. A savanyúképű, mosolytalan emberek, a megszállott savanarolák nekem semmi jót nem hoztak. (Igaz, a vicces pofák se sokat.) Miért is írom ezt? Mert Kaposi Lászlóról, míg alaposabban meg nem ismertem, gondoltam, hogy ilyesféle. Humortalan próféta.

Az alaposabb megismerés akkor „következett be”, amikor egyszer Dunaszerdahelyen majdnem egy hétig egy szobában laktunk. Azelőtt ugyanis csak akkor láttam, hallottam, amikor tárgyalt, intézkedett, szervezett, ámulatra méltó pontossággal, logikával, mellébeszélést nem tűrő tárgyszerűséggel. Fiamkori, ám benne semmi fiúi elnézés. Tiszteltem hát, és tartottam tőle. Ha felhívott telefonon, s ez még ma is így van, összerándul a lelkiismeretem; csak nem felejtettem el valamit megcsinálni. Mert időközben munkakapcsolatba is kerültem vele.

Pedig ekkorra már tudtam róla, hogy nevetni is képes, meg humorérzéke is van. Ez utóbbiról akkor győződik meg az ember, ha a nézőtérre ül, és Kaposi-rendezte művet néz, szemléz. Hogy a hasát fogná, az túlzás, de fanyar mosoly, irónikus fintor az arcon, intellektuális heherészés, az igen. Kaposi Lacit, aki egyébként hibamentesen rendezi az országos gyermek és diákszínházi felzúzókat Gödöllőn, mindig taps fogadja, ha megjelenik fiatal közönsége előtt, és nemcsak azért, mert valamenyik kedves meglepetését teszi hírré, hanem, mert szigorú, szemüveges filozófus

pe olyankor kisfiúsrá szelidül. Szóval, mert bekövetkezik nála a metamorfózis.

Egyébként kíméletlen, ha munkáról van szó, magával szemben is az, meg másokkal szemben is. Pontosságra kényszeríti a mindenkori zsűrit, a mindenkori vezetőséget, a mindenkori munkatársat, s a mindenkori önnön személyét.

Kaposi Laci eminens mezőgazdászról lett „magacsinálta” népművelő, rendező és drámatanár, hogy idő múltával megforduljon a sorrend, s maga csinálta mezőgazdászról eminens népművelővé és drámatanárrá váljon.

És elnökké. Merthogy most azért e rajz, mert Kaposi László az Országos Diákszínházi Egyesület elnöke. Az elnököt mindig is egyesületének ilyen-olyan munkája minősíti, Őt is. Mégpedig az ODE eredményes munkája vagy ha így jobban tetszik, a diákszínházi eredménye. Eme művészeti ágazaton belül a diákszínházi mutattja fel a legtöbb eredményt. A csoportok létszáma is példásan magas, és a szakmai színvonal is. Az egyesület mindig kitalál valami gerjesztőt, ne lohadjon a diákok és vezetők kedve, találkoztatót, külföldi utat, táborozást eztm azt. S ami fontos, mindehhez pénzt is.

Mondom Kaposi Lászlónak, beszélgető társamnak, hogy erről szóljon, miként sikerült a folyamatosságot megtartani, újabb-újabb elixírt szerezni. Mire ő:

— A véletlen és a szerencse úgy hozta, hogy három népművelő került az egyesület élére, s mindhárom népművelő mögé egy-egy művelődési intézmény. Három népművelő, aki szereti a diákszínházi munkát, meg ezt a nyüzsgést. — És tudnak szervezni — teszem hozzá.

— Meg pályázatokat írni, mert, hogy azon múlik, melyik pályázatból mennyi pénzt lehet facsarni. Enélkül ugyanis nem megy. Mi szerencsés kézzel facsarunk.

Ez a Kaposi-féle elidegenítő effektus.

De tettől még a tény tény, a diákszínjászó vállalkozások valóban figyelemre és irigylésre méltóak. Megrendezte Gödöllőn az országos diákszínjászó fesztí-

vált, megrendezte az országos diákszínjászó tábor. Írásos kapcsolatot is tart az emberekkel. És utat talál a határon túli magyar diákcsoportokhoz is. Személyes életéről semmit nem tudok, még azt se, hányadik esztendejét lépdeli.

Dété

A SZÍNJÁTSZÁST SOHSE ENGEDTEM EL MAGAMTÓL”

— Beszélgetés Boros Bélánéval, a Debreceni Kölcsey Megyei Művelődési Központ színjászó előadójával —

Most, hogy írom e sorokat, jövök rá, meg se kérdeztem, mi is a titulusa. Annyira megszoktam, hogy ő Boros Anni, megyei színjászó, mindenkinek Anika. Beszélgetésünk közepe táján teszi a címéli kijelentést. A mondat maga arra utal, hogy ő Boros Anni, aki 1967-től kezdve — alig, hogy megszáradt a tinta bölcsész oklevelén — dolgozik a jelenlegi munkahelyén, és mindig amatőr művészeti mozgalmakat, csoportokat, gyereket, diákot és felnőttet istápol, többet is egyszerre — most például a színjászókon kívül a bábosokat is meg az énekkarosokat is — nos ő, Boros Anni egyhez, a színjászóhoz és az ehhez kapcsolódó területekhez mindig is ragaszkodott, 24 éve folyamatosan.

Boros Anni naivan csodálkozik rá a világra. Éppen ezért optimista.

— Lesz-e szükség amatőr csoportokra, kell-e még valakinek? — kérdezem tőle.

— Az embereknek kell — mondja —. Hiszem, hogy a közösségeket jobban igényli majd a gyermek és az ifjú, mint valaha. Az emberek tudják, hogy szükségük van egymásra. Kiscsoportos együttlétre van szükségük. Az amatőrök meg igencsak küzdeni fognak lehetőségeikért, mert őket még az adott művészeti ág szeretete és a közös alkotás ambíciója is egymás közelébe hajtja.

Boros Anni filigrán, gyorsbeszédű. Járása is gyors. S mintha ott is volna mindenütt, ahol kell. Szerényen. Az ember azt gondolná, hogy aki mozgalmakat, fesztiválokat szervez, csoportok ügyeit intézi, az szuggesztív személyiség, de legalább harsány. Boros Anni egyik sem. Ő mindig a háttérből van jelen, miként egy szürke eminenciás asszony. És így érzi jól magát.

Faggatózásomra, hogy miként viseli ezt a nyüzsgő létezését annyi éve már, mi örömet talál benne, — eltűnődik, aztán ezt mondja.

— Az amatőrök általában szeretettel honorálják a segítő szándékot, s ez jó. Meg aztán közösségben dolgozom. Olyan munkaközösségben, amely majdnem mindig baráti közösség is. Ez nekem régen is fontos volt, s ma is. — És baráti munkatársai közül megemlíti Thuróczy Györgyöt, akinek a színjászó csoportjában játszott is hajdanán, Várhidi Attilát, Arany Er-

zsébetet, a korán elhunyt társak közül Harangozó Attilát és Bicskei Gábort.

— És tudod — mondja — én igencsak örülök annak is, hogy alkalmam nyílik, itt jobban, mint másutt, érdekes emberekkel találkozni, a legkülönbözőbb társadalmi rétegből. Én véletlenül lettem népművelő — teszi hozzá —. Amikor végeztem, nem jutottam tanári álláshoz. Aztán itt maradtam.

Az amatőr színjászók szerencséjére — mondom én — és írom én felelősséggel. Negyven éven át tanácsos volt tagadni a személyiség meghatározó szerepét.

Ma már tagadható a tagadás is, s én vallom; miként alakul egy mozgalom sorsa itt vagy ott, országban, megyében, kisközségben, függ attól, hogy az adott irányító, befolyásoló poszton miféle személyiség tevékenykedik. És tevékenykedik-e?

Hajdú-Biharral szomszédos megyéket hozhatnék ellenpélda gyanánt.

Boross Anni volt és van. S mert van, az idén is volt gyermekszínjászó találkozó Debrecenben. Másutt, a szomszéd megyékben meg nem.

Boross Anni optimizmusában erő rejlik. Napjainkban különösen, amikor értelmiségi körökben világvége hangulatot illik árasztani.

— A művelődési központunk működik — mondja a beszélgetésünk végén a maga gyors tempójában —. A várostól is, meg a megyétől is kaptunk támogatást. Januárig tehát dolgozhatunk. Hogy utána? Azt nem tudom elképzelni, hogy az állam kitérne a művelődés támogatása elől. Az egyszerűen nem lehetséges.

Boross Anninak nemcsak nagy, de kis családja is van. Férje jogász és futballbíró, fia magányt kedvelő matematikus hallgató, lánya szociológia iránt érdeklődő bölcsész.

Ő meg Boross Anni, továbbra sem engedi el magát a színjászást.

Dété